

การศึกษาเอกสาร

จากที่ได้กล่าวในบทที่ 1 มาแล้วว่าการวิจัยมีความหมายที่แปลตรงตามคำในภาษาอังกฤษคือคำว่า “research” แปลว่าการศึกษาค้นคว้าซ้ำ จึงทำให้การศึกษาเอกสาร หลักฐาน ทฤษฎี เนื้อหา รวมทั้งผลของงานวิจัยเป็นสิ่งที่สำคัญประการแรกของการเริ่มทำวิจัย รวมไปถึงมีความจำเป็นต่อการทำวิจัยตลอดกระบวนการ โดยเฉพาะการตั้งสมมติฐาน การนิยามตัวแปร และต่อเนื่องไปถึงการสร้างเครื่องมือ จนถึงการสรุปและการอภิปรายผล ความสำคัญของการศึกษาเอกสารมิใช่เป็นเพียงการอ่านเพื่อรู้ แต่รวมไปถึงการนำมารวบรวม เรียบเรียง ถ้อยทอด เชื่อมโยงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย อีกทั้งการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ วิพากษ์ และเสนอแนะอย่างมีหลักมีเกณฑ์ เพราะการศึกษาอย่างลึกซึ้งของผู้วิจัยและนำเสนอ อย่างถูกต้องเหมาะสม เป็นเหตุเป็นผลจะช่วยให้งานวิจัยนั้น ๆ มีความสมบูรณ์ น่าเชื่อถือทั้ง ผลการวิจัยและผู้วิจัย

วัตถุประสงค์และประโยชน์ของการศึกษาเอกสาร

การศึกษาเอกสาร (review of literature) ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่จะทำ เป็นเรื่องสำคัญ เพราะงานวิจัยจัดเป็นผลงานวิชาการประเภทหนึ่งที่ต้องทำการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์มีเหตุผลสนับสนุนจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ผ่านการคัดเลือก และนำมารวบรวม เรียบเรียงไว้ในรายงานผลการวิจัย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (บุญธรรม จิตตอนันต์, 2546, หน้า 34)

1. การศึกษาเอกสารเพื่อช่วยเสริม ขยายความ หรือสนับสนุนแนวคิดในการวิจัย โดยมีความจำเป็นต้องเสนอผลของการศึกษาในส่วนของบทนำที่กล่าวเกี่ยวกับปัญหา เหตุผล และวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย ซึ่งเอกสาร ทฤษฎีต่าง ๆ จะช่วยให้รายละเอียดได้อย่างน่าเชื่อถือ
2. การศึกษาเอกสาร อาจจะเป็นประวัติ แนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ ข้อสรุป ข้อค้นพบ หรือผลการวิจัยต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่จะทำ เพื่อช่วยให้เกิดแนวคิดหรือเป็นการปูพื้นฐานให้กับผู้วิจัยในเรื่องต่อไปนี้

- 2.1 ช่วยให้ผู้วิจัยเห็นภาพในอดีตว่าได้มีการทำวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือเชื่อมโยง

กับงานวิจัยไว้อย่างไร งานวิจัยที่จะทำอยู่ตรงจุดใด จะเป็นส่วนขยาย ส่วนเพิ่ม หรือค้นคว้าใหม่อย่างไร ทั้งนี้เป็นการเชื่อมโยงงานในอดีต ปัจจุบันและอนาคต

2.2 เป็นพื้นฐานในการจัดทำกรอบแนวคิดของการวิจัย หรือกรอบทางทฤษฎี (theoretical framework)

2.3 เป็นพื้นฐานและให้แนวความคิดในการตั้งสมมติฐานให้สอดคล้องกับปัญหา และวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.4 เป็นพื้นฐานและแนวทางในการวางแผนการวิจัย

3. การศึกษาเอกสารเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและการนิยามตัวแปร เพราะผลจากการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจความหมายที่ชัดเจนของตัวแปร อันจะนำไปสู่การเลือกใช้เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรต่อไป

4. การศึกษาเอกสารเพื่อช่วยในการสร้างเครื่องมือวัดตัวแปร โดยการศึกษาค้นคว้าจะทำให้ผู้วิจัยทราบถึงชนิดของเครื่องมือที่เหมาะสมที่ใช้วัดตัวแปร ขั้นตอนการวัด ตลอดจนผลการใช้เครื่องมือแต่ละชนิดในงานวิจัยอื่น ทำให้ผู้วิจัยสามารถเลือกเครื่องมือและสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมได้

5. ผลจากการศึกษาเอกสารช่วยให้ผู้วิจัยนำมาใช้ในการอภิปรายผลการวิจัยที่ค้นพบ เป็นการเปรียบเทียบว่าข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้แตกต่างหรือคล้ายกับทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่ค้นคว้ามาก่อนหรือไม่เพราะเหตุใด

นอกจากจะนำผลของการศึกษาเอกสารมาใช้ในการเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และใช้เป็นพื้นฐานแนวทางในการวางแผนและดำเนินการวิจัยแล้ว โครงสร้างส่วนประกอบของรายงานผลการวิจัยของทุกหน่วยงานจะประกอบด้วยบทหรือหัวข้อที่ให้ผู้วิจัยต้องเสนอเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่จะทำนั้น โดยรายงานผลการวิจัยจะไม่เสนอทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างไม่มี ความหมายและเกินขอบเขต โดยการสรุปผลงานวิจัยของผู้อื่นหรือแนวคิด ทฤษฎีอย่างฟุ่มเฟือยและพร่ำเพรื่อ พยายามที่จะบรรจุทุกสิ่งทุกอย่างที่หามาได้เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องการวิจัยของตน แต่สิ่งที่ควรจะเป็นในการเขียนเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบในรายงานผลการวิจัยนั้นคือต้องพิจารณาให้เหมาะสม ดังนั้นในการศึกษาเอกสารผู้วิจัยก็ควรเลือกรื่องที่ตรงกับงานวิจัยเฉพาะที่เกี่ยวข้องจริง ๆ หากเกี่ยวข้องน้อยแต่ต้องการจะเก็บไว้ ก็สามารถทำได้โดยจัดไว้ในภาคผนวก ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ส่วน

ของการศึกษาเอกสารยาวเกินความจำเป็น ซึ่งแนวทางในการเขียนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะนำเสนอในหัวข้อต่อไป

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจะมีบทบาทอย่างมากและเป็นงานที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกำหนดประเด็นปัญหา การกำหนดสมมติฐานและตัวแปรในการวิจัย รวมทั้งการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย นอกจากนี้การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องยังมีประโยชน์ในด้านอื่น ๆ อีกได้แก่ (สุวิมล ติรกานนท์, 2548, หน้า 52)

1. ป้องกันการทำงานวิจัยซ้ำซ้อน เพราะการศึกษาเอกสารจะทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าในขอบข่ายของเนื้อหาหรือประเด็นปัญหาเดียวกันนั้น เรื่องใดที่มีผู้ดำเนินการวิจัยไว้และเราควรจะทำเรื่องอะไร
2. ทำให้สามารถกำหนดขอบเขตของการทำวิจัยที่ชัดเจน ไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป
3. ทำให้ผู้วิจัยสามารถเสนอแนวทางและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัยได้อย่างถูกต้องและกว้างขวาง ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา
4. เตรียมการป้องกันความคลาดเคลื่อนเนื่องจากตัวแปรแทรกซ้อน
5. ช่วยให้ผู้วิจัยมีความรู้ในเรื่องที่ทำการวิจัยมากขึ้น เป็นการทบทวนความรู้เดิมและติดตามความรู้ใหม่ในคราวเดียวกัน

แหล่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันแหล่งศึกษาค้นคว้าเอกสารมีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองจากห้องสมุด การซื้อหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มาศึกษา การค้นคว้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยแหล่งค้นคว้าที่กล่าวมานี้ส่วนมากจะอยู่ในรูปของเอกสารซึ่งสามารถจำแนกเอกสารได้เป็นหลายประเภท หลายลักษณะดังต่อไปนี้ (สุวิมล ติรกานนท์, 2548, หน้า 50-53)

1. หนังสือทั่วไป (general books) หมายถึง หนังสือ ตำราในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นหนังสือที่รวบรวมทฤษฎีและแนวคิดทางวิชาการในเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจ ที่นำมาใช้ประโยชน์ในการตั้งสมมติฐาน กำหนดตัวแปรและการนิยามตัวแปรเพื่อสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
2. หนังสืออ้างอิงหรือเอกสารอุเทศ (reference books) หมายถึงหนังสือที่รวบรวม

เรื่องราวต่าง ๆ ไว้ ซึ่งจำแนกได้เป็นหนังสืออ้างอิงทั่วไป และหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาหรือเฉพาะเรื่อง โดยหนังสือที่จัดเป็นหนังสืออ้างอิงมีดังต่อไปนี้

2.1 สารานุกรม (encyclopedia) หมายถึงหนังสือที่อธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ในทุกสาขาวิชาการเรียงลำดับหัวข้อจะเรียงตามตัวอักษร เช่น สารานุกรมวิทยาศาสตร์เรื่องจักรวาล เรื่องร่างกายมนุษย์ เรื่องสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เป็นต้น

2.2 พจนานุกรม (dictionary) หมายถึงหนังสือที่อธิบายความหมายของคำศัพท์ การอ่าน รากศัพท์ มีทั้งพจนานุกรมทั่วไป และพจนานุกรมเฉพาะสาขาวิชา เช่น พจนานุกรมนักเรียน พจนานุกรมศัพท์ภาษาอังกฤษ-ไทย พจนานุกรมศัพท์ทางการตลาด พจนานุกรมศัพท์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2.3 หนังสือรายปี (yearbooks) เป็นหนังสือที่เสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นในรอบปีที่ผ่านมาหรือเรื่องราวทั้งหมดในอดีตจนถึงปัจจุบัน หรืออาจเรียกว่ารายงานประจำปี (annual report) ที่จัดทำขึ้นจากหน่วยงานต่าง ๆ ปีละ 1 ฉบับ

2.4 อักษรุกรมชีวประวัติ (bibliographical dictionaries) หมายถึงหนังสือที่รวมประวัติและเรื่องราวของบุคคลสำคัญ มีทั้งที่เป็นประวัติของบุคคลสำคัญทั่วไป และประวัติบุคคลสำคัญเฉพาะสาขาวิชา

2.5 บรรณานุกรม (bibliographies) หมายถึงหนังสือที่รวมรายชื่อหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น บรรณานุกรมของสถาบัน บรรณานุกรมเฉพาะสาขาวิชา บรรณานุกรมวิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2.6 ดัชนีวารสาร (periodical indexes) หมายถึงหนังสือคู่มือการค้นหาค้นหาบทความและวารสารซึ่งระบุถึงแหล่งที่มีหนังสือหรือวารสารนั้น

2.7 นามานุกรม (directories) หมายถึงหนังสือที่รวบรวมชื่อของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น งานวิจัย สมาคม สถาบัน หน่วยงานราชการ เป็นต้น

3. วิทยานิพนธ์ (thesis) หมายถึง รายงานผลการวิจัยที่ใช้ประกอบการศึกษา ส่วนมากมักจะไม่มีคำพิมพ์จำหน่าย สามารถค้นหาได้จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาหรือห้องสมุดของหน่วยงานสนับสนุนงานวิจัย โดยวิทยานิพนธ์นี้ใช้เพื่อค้นหาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่กำลังจะดำเนินการ

4. รายงานผลการวิจัย (research report) หมายถึง รายงานผลการวิจัยที่นักวิจัยในสาขา

ต่าง ๆ ตีพิมพ์เผยแพร่หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว สามารถค้นได้จากหน่วยงานที่ทำการวิจัยหรือสถาบันที่สนับสนุนเงินทุนในการวิจัย

5. วารสาร (journals หรือ periodicals) หมายถึง หนังสือหรือเอกสารที่ตีพิมพ์สรุปรายงานผลการวิจัยที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีลักษณะเป็นวารสารเฉพาะสาขาวิชาชีพ เช่น วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วารสารอุตสาหกรรม วารสารบริหารธุรกิจ เป็นต้น

6. หนังสือพิมพ์ (newspaper) หมายถึง หนังสือที่เสนอเหตุการณ์รายวัน ผู้วิจัยอาจสนใจให้ความสนใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่เป็นสถานการณ์ปัจจุบัน โดยอ่านจากข่าวในหนังสือพิมพ์หรืออยู่ในรูปบทวิเคราะห์สถานการณ์ แต่อย่างไรก็ตามควรมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนจะนำมาใช้อ้างอิง

7. เอกสารทางราชการ (official records) ได้แก่ ประกาศ คำสั่ง จดหมายเหตุ ใช้ค้นคว้าหาข้อมูลในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงานที่ต้องการศึกษา

นอกจากเอกสารสิ่งพิมพ์ดังกล่าวแล้ว เนื้อหาทฤษฎีที่ผู้วิจัยสามารถนำมาอ้างอิงอาจอยู่ในรูปของฐานข้อมูล (database) อินเทอร์เน็ต และโสตทัศนวัสดุอันได้แก่ (บุญธรรม กิจปริคา-บริสุทธิ์, 2547, หน้า 73–77)

1. วัสดุที่ใช้การมอง ที่เรียกว่าทัศนวัสดุ (visual materials) เช่น ภาพ รูป หุ่นจำลอง รวมทั้งไมโครฟิล์ม (microfilm) ที่หมายถึงภาพถ่ายของเอกสารต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น

2. วัสดุที่ใช้ฟัง เรียกว่าโสตวัสดุ (audio materials) เช่น แผ่นเสียง แถบบันทึกเสียง เป็นต้น

3. วัสดุที่ใช้การดูและการฟังพร้อมกัน เรียกว่าโสตทัศนวัสดุ (audio visual materials) เช่น วีดิทัศน์ วีซีดี ภาพยนตร์ เป็นต้น

การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังวิจัย ซึ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องหมายถึงแหล่งข้อมูลซึ่งอาจเป็นตำรา วารสาร รายงานการวิจัย หรืออื่น ๆ ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ในการเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยมีแนวทางดังต่อไปนี้ (สุวิมล ตีร-กานันท์, 2548, หน้า 53–54)

1. มีความทันสมัย ในการเลือกเอกสารควรเลือกเล่มที่จัดพิมพ์ในช่วงเวลาที่ผ่านมา

ไม่นานนัก โดยทั่วไปนิยมให้ไม่เกิน 10 ปี แต่หากเป็นเรื่องที่อยู่ในสมัยนิยมหรือมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลเร็วอาจเป็นระยะเวลาสั้นหลังไม่เกิน 3-5 ปี

2. เอกสารที่นำมาใช้มาจากผู้เขียนที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญน่าเชื่อถือ
3. เป็นเอกสารที่มีหลักฐานการจัดพิมพ์และเผยแพร่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ

ปัญหาในเรื่องของการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้เรียนรายวิชาการวิจัยเพื่อการบริหารงานอุตสาหกรรมที่พบจะมีทั้งปัจจัยภายนอกตัวผู้วิจัยนั่นคือแหล่งค้นคว้าและสืบค้นเรื่องที่เกี่ยวข้องมีน้อยแหล่ง โดยเฉพาะแหล่งค้นคว้าที่เป็นห้องสมุดของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีรายงานผลการวิจัย แต่ปัญหานี้สามารถคลี่คลายได้หากผู้เรียนเป็นนักศึกษา ค้นคว้าโดยใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่ต้องใช้เวลาและความชำนาญในการสืบค้นถึงแหล่งข้อมูล แต่ปัจจุบันการนำเสนอรายงานผลการวิจัยฉบับย่อและฉบับเต็มก็พบมากในฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัยทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานสนับสนุนการวิจัย ปัญหาที่พบจึงเป็นปัญหาจากตัวผู้วิจัยเองที่ใช้เวลาไม่มากพอในการสืบค้น อาจเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งการศึกษา ค้นคว้าไม่เพียงพอและอยู่ในวงจำกัดเป็นผลให้การนิยามตัวแปรไม่ถูกต้อง ไม่ครอบคลุม ข้อมูลอ้างอิงเก่า และมีเหตุผลไม่เพียงพอสำหรับการเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหารวมไปถึงการอภิปรายผล

ขั้นตอนการรวบรวมเอกสาร

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน ทำให้ต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก แต่การใช้เวลาอย่างไม่จำกัดย่อมมีผลต่อความล่าช้าของการวิจัยและอาจเป็นผลให้งานวิจัยไม่เกิดประโยชน์ เพราะไม่ทันต่อเหตุการณ์และความต้องการของผู้ใช้ผลของงานวิจัย การกำหนดระยะเวลาในการศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยเทียบจากสัดส่วนของเวลาทั้งหมดที่กำหนดในการวิจัยเป็นแนวทางหนึ่งที่จะแก้ไขเรื่องนี้ได้ แต่การกำหนดระยะเวลาต้องทำควบคู่กับการกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษาค้นคว้าจึงจะทำให้งานมีคุณภาพ

การไม่กำหนดประเด็นในการศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาจพบว่าเนื้อหาที่ศึกษาน่าสนใจจนทำให้หัวข้อที่ต้องศึกษาเพิ่มมากขึ้นจนไม่สามารถระบุทิศทางการศึกษาเอกสาร ทำให้ประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษาไม่ชัดเจน หากผู้วิจัยไม่คำนึงถึงเรื่องนี้แล้วย่อมจะ

ทำให้ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยล่าช้าออกไป การกำหนดประเด็นในการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง จึงมีความสำคัญเช่นเดียวกับการกำหนดระยะเวลาในการทำงาน เมื่อกำหนดประเด็นหัวข้อที่ต้องการศึกษาและระยะเวลาที่จะใช้ในการศึกษาแล้วจึงดำเนินการรวบรวมเอกสาร ซึ่งมีขั้นตอนในการรวบรวมเอกสาร 5 ขั้นตอนคือการค้นหาข้อมูล เลือกเอกสาร อ่านเอกสาร บันทึก และสังเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สุวิมล ติरणานนท์, 2548, หน้า 54–56)

1. การค้นหาข้อมูล ผู้วิจัยสามารถค้นหาหัวข้อที่ต้องการได้จากบัตรชื่อเรื่อง จากบัตรผู้แต่ง หรือคำสำคัญของชื่อเรื่องหรือผ่านทางโปรแกรมช่วยสืบค้นโดยคอมพิวเตอร์ ในอดีตต้องค้นหาชื่อเรื่องหรือหัวข้อเรื่องที่ต้องการศึกษาจากบัตรรายการที่อยู่ในตู้บัตร แต่ในปัจจุบันห้องสมุดจะจัดทำรายการชื่อเรื่อง หัวข้อ และชื่อผู้แต่งให้อยู่ในระบบช่วยสืบค้นโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนั้นผู้วิจัยสามารถสืบค้นได้ง่ายขึ้น สะดวกและรวดเร็ว โดยบางแห่งมีบริการให้สมาชิกสามารถสืบค้นผ่านระบบออนไลน์จากที่อื่น ๆ ได้ ภายหลังจากผู้วิจัยสามารถสืบค้นได้ว่าหัวข้อที่ตนสนใจอยู่ในเอกสารเล่มใดและอยู่แห่งใดแล้วจึงค้นหาเล่มเพื่อนำมาใช้พิจารณาเนื้อหาและคัดเลือกในขั้นตอนต่อไป

2. การเลือกเอกสารและรายงานการวิจัย เมื่อได้เนื้อหาเรื่องราวรายละเอียดของหัวข้อที่สืบค้นแล้ว ควรพิจารณาเลือกข้อมูล เนื่องจากข้อมูลทั้งหมดมีจำนวนมากไม่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งหมด ซึ่งการเลือกเอกสารมีวิธีการในการพิจารณาดังนี้

2.1 พิจารณาแหล่งข้อมูลว่าเป็นข้อมูลประเภทใดต่อไปนี้

2.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่นักวิจัยทำการเก็บมาได้ด้วยตนเอง ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการนับ การวัด หรือการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย ซึ่งข้อมูลประเภทนี้พบไม่มากนักสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์

2.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่นักวิจัยได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้อื่นทั้งแนวคิดทฤษฎีและข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัย เป็นแหล่งข้อมูลที่นิยมใช้และมีปริมาณมาก

2.2 ความน่าเชื่อถือของผู้แต่ง เอกสารบางประเภท เช่น บทความวิชาการ ข่าว และบทวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นต้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของผู้เขียนในด้าน

ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ หรือผลงานในอดีตรวมทั้งอาจพิจารณาไปถึงประเภทหรือลักษณะของเอกสารและสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้นด้วยเช่นกัน

2.3 ความถูกต้องของข้อความ ผู้วิจัยควรพิจารณาลงในรายละเอียดของเนื้อหา ทฤษฎีที่นำมาใช้ให้มีความสอดคล้องไม่ขัดแย้งกัน โดยไม่ได้แสดงผลไว้ รวมทั้งเนื้อหาที่นำมาใช้ควรมีความถูกต้อง

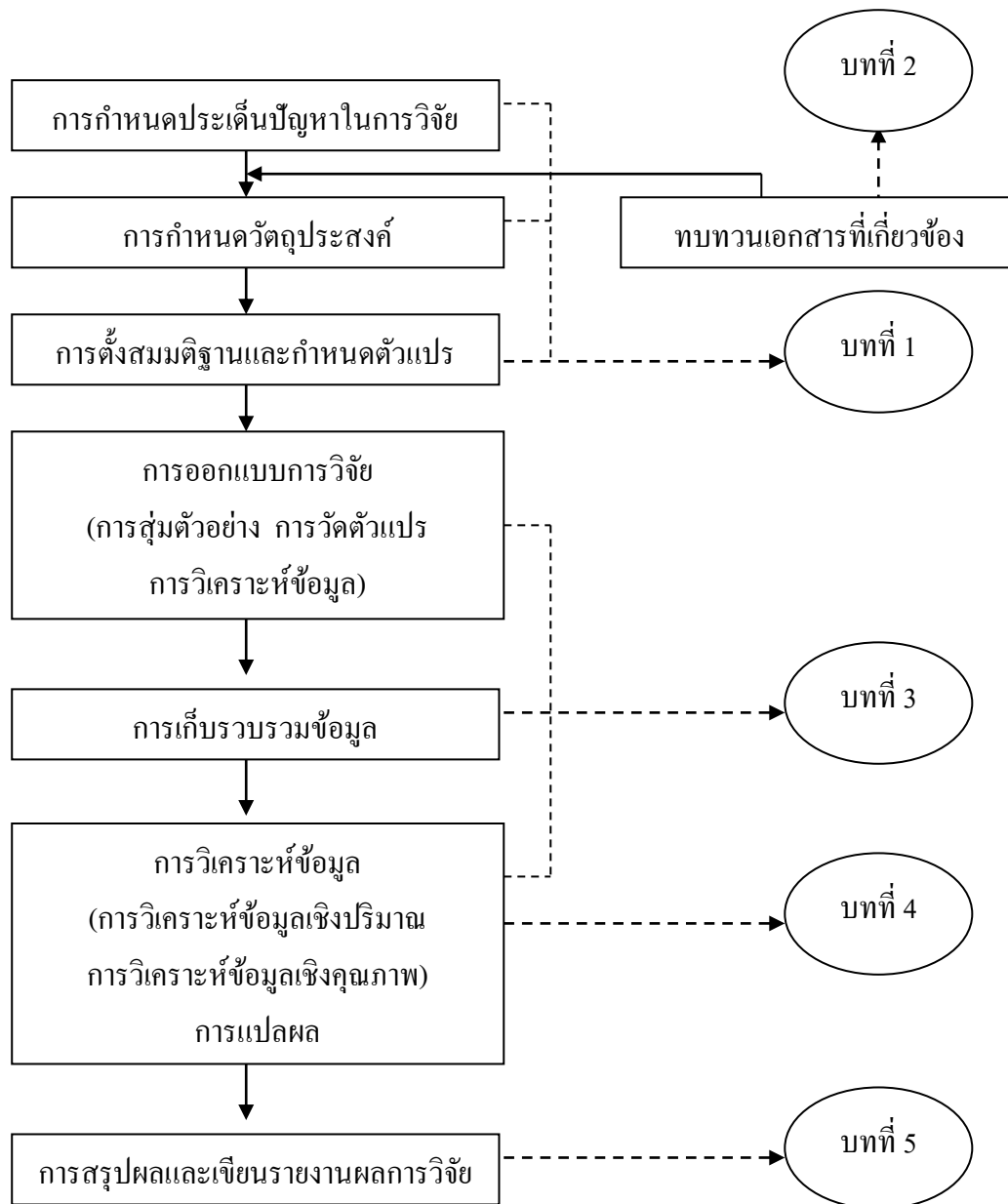
3. อ่านเอกสาร วิธีการอ่านเอกสารหรือตำราโดยทั่วไปเริ่มจากการอ่านคร่าว ๆ ให้จบทั้งเรื่อง หากเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับหัวข้อเอกสารที่ได้กำหนดไว้ แต่ถ้าเป็นเอกสารที่งุ่มง่าม เริ่มจากการพิจารณาที่สารบัญเพื่อหาหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับความต้องการก่อนเริ่มการอ่านอย่างคร่าว ๆ หลังจากนั้นจึงสรุปประเด็นหรือสรุปเนื้อความที่ได้เพื่อเก็บข้อมูลและเนื้อหาสำคัญมาอ้างอิงในงานวิจัย ผู้วิจัยจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและการเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการของผู้เขียนดังที่กล่าวมาแล้วด้วย

สำหรับการอ่านรายงานผลการวิจัยเพื่อนำมาใช้ในงานวิจัยที่กำลังจะดำเนินการเป็นการอ่านเชิงวิเคราะห์ ไม่ใช่แค่เพียงการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญหรือการเก็บเนื้อหาสำคัญบางส่วน แต่ลักษณะการอ่านเป็นการอ่านเพื่อพิจารณาความถูกต้องและความชัดเจนของรายงานผลการวิจัย โดยสามารถอ่านได้จากรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ รายงานผลการวิจัยฉบับย่อหรือฉบับสรุป (summary) หรืออาจอ่านจากบทคัดย่อ ซึ่งรายงานผลการวิจัยทั้ง 3 แบบจะมีรายละเอียดมากขึ้นแตกต่างกันไป

การอ่านรายงานผลการวิจัยเพื่อนำมาใช้อ้างอิงหรือวางแผนการวิจัยของตนเองนั้น ผู้วิจัยต้องใช้ทั้งการอ่านแบบวิเคราะห์และแบบสังเคราะห์ โดยต้องอ่านแบบวิเคราะห์คือการอ่านเพื่อแยกแยะ ที่ไม่ใช่เป็นเพียงการบอกว่ามีส่วนประกอบอะไรบ้างเท่านั้นแต่ต้องบอกถึงปริมาณหรือรายละเอียดของส่วนประกอบแต่ละชนิดนั้น ขณะเดียวกันยังต้องรู้ถึงความสัมพันธ์ของส่วนประกอบเหล่านั้น หลังจากนั้นจึงทำการสังเคราะห์ ได้แก่การรวบรวมส่วนประกอบต่าง ๆ ขึ้นเป็นสิ่งใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากส่วนประกอบเดิม การสังเคราะห์จะเกิดขึ้นหลังจากการทบทวนเอกสารทั้งหมด ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาสังเคราะห์ขึ้นเป็นงานวิจัยใหม่ที่ไม่ซ้ำซ้อนกับงานวิจัยเดิม

ในการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เป็นประเภทรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยควรพิจารณาคุณภาพของแต่ละขั้นตอนของการวิจัยฉบับนั้น ๆ ดังนั้นการอ่านรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยควรทราบถึงขั้นตอนทั้งหมดของการวิจัยและควรทราบว่าขั้นตอนเหล่านั้นอยู่ในบทใดของรายงานผลการวิจัยเสียก่อน จึงจะสามารถพิจารณาในรายละเอียดต่อไป ซึ่ง

ขั้นตอนการวิจัยโดยทั่วไปประกอบด้วย การกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง การกำหนดสมมติฐานและตัวแปรในการวิจัย การออกแบบการวิจัย (การสุ่มตัวอย่าง การวัดตัวแปร การวิเคราะห์ข้อมูล) การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ตามรายละเอียดของขั้นตอนการวิจัยที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ส่วนการเขียนรายงานผลการวิจัยโดยทั่วไปนิยมเขียนเป็น 5 บท ประกอบด้วยบทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 การทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และบทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ (รายละเอียดของการเขียนรายงานผลการวิจัยกล่าวถึงในบทที่ 10) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนหรือกระบวนการวิจัยและโครงสร้างของรายงานผลการวิจัยแสดงตามภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการวิจัยและโครงสร้างของรายงานผลการวิจัย
ที่มา (สุวิมล ตีรกานันท์, 2548, หน้า 57)

เมื่อผู้วิจัยรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการวิจัยและโครงสร้างของรายงาน
ผลการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยก็สามารถที่จะศึกษาแยกแยะรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนเพื่อตรวจสอบ
ความถูกต้อง รวมทั้งความสัมพันธ์ของแต่ละขั้นตอนนั้นก่อนที่จะสังเคราะห์เพื่อนำมาใช้งาน

4. บันทึกข้อมูล ในขณะที่ผู้วิจัยอ่านเอกสารที่สนใจควรบันทึกเนื้อหาสาระที่สำคัญไว้ก่อน ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยต่อไป การบันทึกจึงต้องทำอย่างเป็นระบบและบันทึกอย่างถูกต้องมิใช่เพียงแต่บันทึกเนื้อหาสาระ หากแต่ต้องบันทึกส่วนประกอบสำคัญอันจำเป็นต้องนำไปใช้ในการอ้างอิงดังต่อไปนี้

- 4.1 ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้วิจัย คณะผู้วิจัย หรือชื่อผู้รวบรวม เรียบเรียง
- 4.2 ชื่อหัวเรื่อง ชื่อหนังสือ หรือชื่อวารสาร
- 4.3 ฉบับที่ ปีที่พิมพ์
- 4.4 สถานที่พิมพ์ ชื่อโรงพิมพ์
- 4.5 เลขหน้าที่เนื้อหาปรากฏอยู่

5. สังเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยอ่านเชิงวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของตนเองทั้งหมดแล้ว ผลที่ได้จากการศึกษาทบทวนเอกสารทั้งหมดจะถูกนำมาสังเคราะห์ขึ้นเป็นแนวคิดของงานวิจัย โดยการสังเคราะห์เอกสารเพื่อนำมาใช้ในงานวิจัยในส่วนต่าง ๆ มีขั้นตอนดังนี้

- 5.1 จัดเรียงเอกสาร เป็นวิธีการนำสิ่งที่ค้นพบมาจัดหมวดหมู่และจัดลำดับ

ก่อนหลังของประเด็น เพื่อให้ทราบว่าเรื่องที่น่าสนใจมีการศึกษาไว้อย่างไรบ้าง ช่วยให้ผู้วิจัยพิจารณาตัดสินใจเลือกประเด็นหัวข้อที่ควรทำการศึกษาเอกสารเพิ่มเติมต่อไปและยังช่วยป้องกันความซ้ำซ้อนของเอกสารที่ศึกษา การจัดเรียงข้อค้นพบอาจจัดเรียงตามระยะเวลาของการศึกษา หรือจัดเรียงตามความเป็นเหตุเป็นผลของสถานการณ์ก็ได้

การจัดหมวดหมู่ จัดลำดับและเรียงเอกสารจะช่วยให้ผู้วิจัยทราบถึงความต่อเนื่องของเนื้อหาเรื่องราว ช่วงเวลาของเรื่องราวที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถตรวจสอบความซ้ำซ้อนและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในการศึกษาเอกสาร เมื่อพบว่ามีบางส่วนที่ยังไม่ได้ศึกษาจึงศึกษาเพิ่มเติมให้ครบถ้วน ซึ่งเนื้อหาที่รวบรวมได้ครบถ้วนตามหัวข้อที่ระบุไว้และได้รับการตรวจสอบและเรียบเรียงแล้วจะสามารถนำไปใช้งานได้ในหลาย ๆ ส่วนในรายงานผลการวิจัย เช่น ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา นิยามศัพท์เฉพาะ เอกสารที่เกี่ยวข้องอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เป็นต้น

- 5.2 ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อคาดคะเนคำตอบที่ควรจะเป็น เมื่อผู้วิจัย

พิจารณาความซ้ำซ้อนและความแตกต่างของประเด็นที่อ่านได้จากเอกสารแต่ละเล่ม ไม่ว่าจะ เป็นทฤษฎี แนวคิดหรือรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นจึงนำเนื้อหาต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องนั้นมาทำภาพรวมเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ต้องการทำว่าจะมีทิศทางของคำตอบเป็นเช่นไร หรือที่เรียกว่าสมมติฐานของการวิจัยนั่นเอง

5.3 คัดเลือกตัวแปรและนิยามตัวแปร การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้ผู้วิจัยเห็นรายละเอียดของตัวแปรที่ต้องการศึกษาว่ามีใครได้ให้ความหมายหรือนิยามไว้อย่างไรบ้าง และงานวิจัยที่มีตัวแปรคล้ายหรือเหมือนกันได้ให้ความหมายไว้อย่างไร ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้คัดเลือกตัวแปรและนิยามตัวแปรได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างการพิจารณาเนื้อหา ทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดตัวแปรมีดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการผลิต ผลการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องดังนี้

จากแนวคิดที่ 1 มีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คน วัสดุ เงิน เครื่องจักร ข่าวสาร

จากแนวคิดที่ 2 มีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คน วัตถุดิบ วิธีการ เครื่องมือ
เงินทุน การส่งเสริมการตลาด

จากแนวคิดที่ 3 มีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คน เครื่องจักร อุปกรณ์ วัสดุ
วิธีการ

จากแนวคิดที่ 4 มีตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คน เงิน วัสดุ วิธีการ-
ปฏิบัติงาน

นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำตารางตรวจสอบความซ้ำซ้อนของตัวแปรตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ตัวอย่างการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของตัวแปร

	ตัวแปรที่พบในเอกสาร							
	คน	วัสดุ วัตถุดิบ	เงิน	เครื่อง จักร	ข่าวสาร	วิธีการ	เครื่อง มือ	การ ตลาด
แนวคิดที่ 1	*	*	*	*	*			
แนวคิดที่ 2	*	*	*			*	*	*
แนวคิดที่ 3	*	*		*		*	*	
แนวคิดที่ 4	*	*	*			*		

ตัวอย่างที่ 2

การวิจัยเรื่อง ความผูกพันของคนในองค์กร ผลการศึกษารายงานผลการวิจัย
ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ตัวอย่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรที่ได้จากการศึกษา
รายงานผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่องที่	ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันของคนต่อองค์กร
1	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ความเข้าใจในงาน
2	เพศ
3	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน
4	อายุ เพศ ระดับการศึกษา
5	ความหลากหลายในงาน ความมีอิสระในงาน งานที่มีโอกาสสร้างสรรค์
6	ความมีอิสระในงาน
7	บทบาทหน้าที่
8	การรับรู้ลักษณะงาน
9	ความมีอิสระในองค์กร งานที่มีลักษณะน่าสนใจ

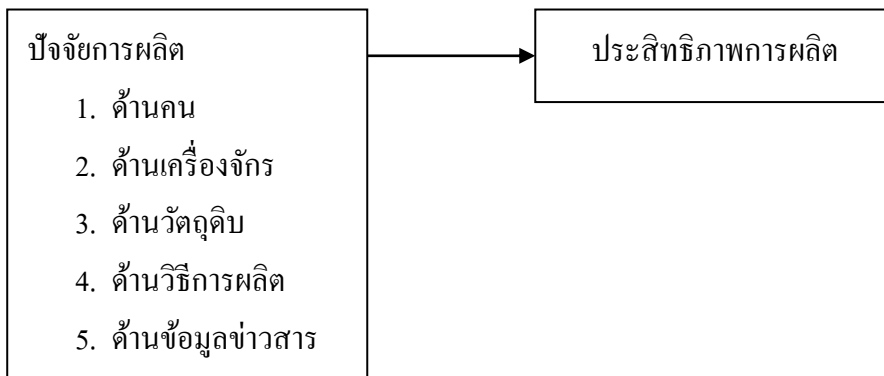
จากตารางที่ 4.1 และตารางที่ 4.2 แสดงตัวอย่างการจัดทำตารางแสดงตัวแปร
จากเอกสารที่เชื่อถือได้แต่ละเล่ม ซึ่งอาจเป็นเอกสารหรือรายงานผลการวิจัย เพื่อนำมา
ตรวจสอบความซ้ำซ้อนและความแตกต่างของตัวแปรต่าง ๆ ที่จะใช้ในการคัดเลือกตัวแปรที่จะ
นำมาศึกษา ผู้วิจัยจะต้องพิจารณาถึงตัวแปรแต่ละตัว เครื่องมือที่ใช้การวัดตัวแปรว่ามีจุดอ่อน
หรือไม่ ผลของการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรนั้นได้ผลเป็นอย่างไร และมีผลกับกลุ่มเป้าหมายใด
ผลที่เกิดขึ้นมีมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยไม่ควรเลือกตัวแปรมาศึกษาเพราะมีการใช้หรือกล่าวถึง
ซ้ำกันเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงคุณภาพของตัวแปรนั้นด้วย

5.4 เลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับตัวแปร เมื่อผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกตัวแปรได้-
แล้ว ผู้วิจัยควรศึกษาเครื่องมือที่วัดตัวแปร โดยส่วนมากศึกษาจากรายงานผลการวิจัยจากบทที่
3 และในภาคผนวก เพื่อศึกษาถึงข้อดีและข้อบกพร่องไว้เป็นแนวทางในการเลือกใช้และสร้าง
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

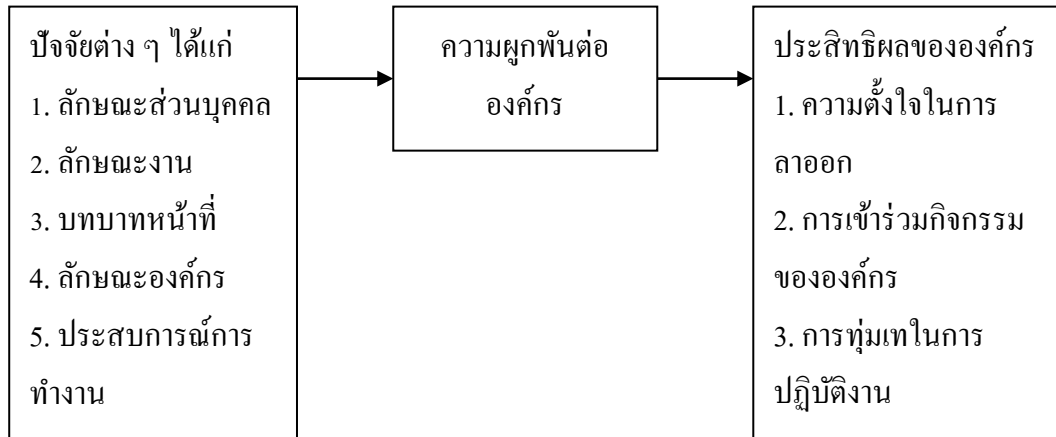
5.5 เขียนกรอบแนวคิดในการวิจัย หลังจากที่คุณวิจัยคัดเลือกตัวแปรที่จะใช้ในการศึกษาแล้ว ให้นำตัวแปรเหล่านั้นมาจัดลำดับ หรือสร้างแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์และทิศทางของความสัมพันธ์ เพื่อแสดงภาพรวมทั้งหมดของการวิจัยและใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งจะเป็นขอบเขตการวิจัยที่ชัดเจนมากขึ้นจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากตัวอย่างตามข้อที่ 5.3 เมื่อผู้วิจัยพิจารณารายละเอียดจากเอกสารและรายงานผลการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะสามารถวิเคราะห์ได้ว่ามีตัวแปรในแต่ละเรื่องที่เหมือนกันและที่แตกต่างกัน ดังแสดงไว้ตามตารางที่ 4.1 และตารางที่ 4.2 หลังจากนั้นผู้วิจัยต้องพิจารณาเลือกตัวแปรที่ต้องการใช้ในการงานวิจัยของตน เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบความคิดในการทำวิจัย หรือเรียกว่ากรอบแนวคิดทางทฤษฎี (theoretical conceptual framework) ด้วยแผนภูมิแสดงความเชื่อมโยงของชุดตัวแปร ดังแสดงตัวอย่างตามภาพที่ 4.2 และภาพที่ 4.3 ดังนี้

ตัวอย่างการสร้างกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 4.2 ตัวอย่างการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการผลิต

ภาพที่ 4.3 ตัวอย่างการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของงานวิจัยเรื่องความผูกพันของคนในองค์กร

จากภาพที่ 4.2 ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอาจอธิบายได้ว่าปัจจัยการผลิตเป็นตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการผลิตซึ่งเป็นตัวแปรตาม เช่นเดียวกับภาพที่ 4.3 ที่ตัวแปรต้นคือปัจจัยต่าง ๆ ส่วนตัวแปรตามได้แก่ความผูกพันต่อองค์กร นอกจากนี้ความผูกพันต่อองค์กรยังมีผลต่อประสิทธิผลขององค์กร ซึ่งภาพที่ 4.3 นี้หากเป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยอาจเรียกได้ว่ากรอบแนวคิดของการวิจัยที่จะทำจริง (actual conceptual framework) ซึ่งจะเสนอรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่ได้จากการศึกษาทบทวนไม่ว่าจะเป็นเอกสารประเภทใดจะถูกนำเสนออย่างเป็นรูปแบบที่ชัดเจนในบทที่ 2 ของรายงานผลการวิจัยในชื่อของบทที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง หรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เพื่อแสดงให้เห็นทฤษฎีและแนวคิด รวมไปถึงผลงานวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการมาแล้ว อันนำมาสู่แนวคิดในการทำวิจัยฉบับนี้ โดยทั่วไปมักพบการนำเสนอทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา ว่ามีข้อค้นพบอะไรบ้าง และแสดงกรอบแนวคิดของการวิจัยในส่วนท้ายของบทที่ 2 นี้เอง สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยพึงปฏิบัติในการนำเสนอทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้คือการสรุปประเด็นของเอกสารต่าง ๆ เหล่านั้นว่าได้นำไปสู่การ-สร้างแนวคิดของการวิจัยที่ดำเนินอยู่ได้อย่างไร

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยส่วนมากจะประกอบด้วยหัวข้อที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดของการวิจัย และสมมติฐานการวิจัย แต่ละหัวข้อมีวิธีการเขียนและตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ เป็นการเขียนเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องและสนับสนุนงานวิจัยในเรื่องที่ทำ โดยเขียนในลักษณะสังเคราะห์เนื้อหาให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันได้เป็นหนึ่งเดียว การเขียนอาจจะแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ตามประเภทของเนื้อหา โดยปกตินิยมนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ในภาพกว้าง ๆ ก่อนแล้วจึงเจาะเข้าไปในประเด็นรายละเอียดต่าง ๆ เป็นลำดับ แต่ละประเด็นที่นำเสนอควรสรุปแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิจัยได้ ตัวอย่างเช่น การใช้ข้อความในส่วนท้ายของการเสนอเนื้อหาว่า “จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเรื่องความต้องการ ทำให้ผู้วิจัยสามารถนิยามความหมายของความต้องการที่ใช้เป็นตัวแปรตามในงานวิจัยฉบับนี้ว่าหมายถึง... โดยจำแนกความต้องการเป็น... ด้าน ได้แก่...” เป็นต้น

เนื้อหาที่จะนำมาเสนอไว้ในหัวข้อนี้ต้องพิจารณาด้วยว่ามีความครบถ้วน ถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด เนื้อหาส่วนใดที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่มีความจำเป็นก็ไม่ควรนำมาเสนอ และการคัดลอกเนื้อหาจากเอกสารหรือตำราจะต้องมีการเขียนอ้างอิงเสมอ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ระบบการอ้างอิงแบบนาม-ปี คือประกอบด้วยชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์เอกสาร และเลขหน้า หากมีชื่อผู้แต่งปรากฏในประโยคให้ระบุเฉพาะปีและเลขหน้าในวงเล็บ ซึ่งรายละเอียดของการอ้างอิงแสดงในภาคผนวก ก

ตัวอย่างหัวข้อเนื้อหาที่นำเสนอในส่วนของทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ

ตัวอย่างที่ 1 งานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย (สุขวัต เรืองรอง, 2548) นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย
 - 1.1) ความเป็นมาของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย
 - 1.2) ประเภทของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย
 - 1.3) การดำเนินงานของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม
 - 1.4) กระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม
 - 1.5) การวางแผนและควบคุมการผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม
 - 1.6) การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

- 1.7) ยุทธศาสตร์ในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม
- 2) ปัจจัยการผลิต
 - 2.1) ความหมายของปัจจัยการผลิต
 - 2.2) องค์ประกอบของปัจจัยการผลิต
 - 2.3) คุณลักษณะของปัจจัยการผลิต
 - 2.4) ปัจจัยการผลิตที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการผลิต
- 3) ประสิทธิภาพการผลิต
 - 3.1) ความหมายของประสิทธิภาพการผลิต
 - 3.2) การคำนวณประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

ตัวอย่างที่ 2 งานวิจัยเรื่องตลาดอุตสาหกรรมยาแผนโบราณตามทัศนะของผู้บริโภค (เสาวนีย์ ปทุมชาติ, 2542) ผู้วิจัยรวบรวมสาระสำคัญจากเอกสารมานำเสนอรายละเอียดตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) ความหมายของยาแผนโบราณ
- 2) การศึกษายาแผนโบราณ
- 3) การตลาดและส่วนผสมทางการตลาด
- 4) ความหมายและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค
- 5) ความหมายและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริโภค

ตัวอย่างที่ 3 งานวิจัยเรื่องผลกระทบจากการทำงานกะกับความเมื่อยล้าของพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรม (สันทนา วิเศษหลง, 2541) นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีตามหัวข้อต่อไปนี้

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับความเมื่อยล้าจากการทำงาน
- 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเมื่อยล้าจากการทำงาน
- 3) วิธีการตรวจวัดความเมื่อยล้าจากการทำงาน
- 4) การลดความเมื่อยล้าจากการทำงาน
- 5) การปฏิบัติงานเป็นกะ
- 6) ประเภทและชนิดของระบบงานกะ

นอกจากการนำเสนอเอกสารตามหัวข้อเนื้อหาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตัวแปรและประชากร หน่วยงาน หรือพื้นที่วิจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว การนำเสนอการศึกษาเอกสารอาจจำแนกการเสนอเป็น 3 หัวข้อคือ (ชเนศ ต่วนชะเอม, 2549, หน้า 53-54)

- 1.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่การเสนอแนวคิดที่ผ่านกระบวนการพิสูจน์จนเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายและเป็นเนื้อหาที่สรุปได้เป็นตัวแปรของงานวิจัย
- 1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่แนวคิดที่มีผู้ให้ไว้แต่เป็นแนวคิดที่ยังไม่ผ่านการพิสูจน์และยอมรับเหมือนทฤษฎี แนวคิดนี้จะใช้สนับสนุนทฤษฎีในข้อ 1.1
- 1.3 สภาพข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่การกล่าวถึงพื้นที่ที่ทำการศึกษาซึ่งอาจเป็นพื้นที่อาณาบริเวณ เขต หน่วยงาน หรือกลุ่มของหน่วยงาน เพื่อให้เห็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย หากเป็นหน่วยงานที่ศึกษาวิจัยจะกล่าวถึงประวัติ สภาพปัจจุบัน ภารกิจ และกิจกรรมของหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการเขียนโดยการนำผลงานวิจัยในอดีตมาใช้ในการสนับสนุนงานวิจัยเรื่องที่ถูกวิจัยทำ งานวิจัยที่จะนำมาใช้อ้างอิงนั้นควรมาจากผลงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ และต้องคำนึงถึงความทันสมัยของงานวิจัยนั้นด้วย เพราะถ้างานวิจัยที่เก่ามาก ๆ มาเขียน ความน่าเชื่อถือของงานวิจัยจะลดลงเพราะข้อมูลในระยะเวลาที่ต่างกันอาจจะให้ผลที่แตกต่างกันออกไป สำหรับงานวิจัยที่เป็นการวิจัยครั้งแรกยังไม่เคยมีผู้วิจัยในเรื่องนั้นมาก่อน ต้องใช้การอ้างอิงจากผลงานวิจัยอื่นในลักษณะเทียบเคียงกันหรือคล้ายกันแทน

3. สมมติฐานการวิจัย เป็นการเขียนข้อความคาดเดาที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น จากการที่ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ที่มีเหตุผล น่าเชื่อถือภายใต้ทฤษฎีและหลักวิชาที่นำมาสนับสนุนงานวิจัยที่มีการตั้งสมมติฐานการวิจัย นับได้ว่าจะให้ประโยชน์ต่อการทำวิจัยหลายประการทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น เป็นกรอบและแนวทางในการทำวิจัย เป็นการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานวิจัย เป็นการกำหนดให้ผู้วิจัยต้องศึกษาข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียดซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจในเรื่องที่ทำวิจัย และยังทำให้ผลงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น ดังที่ได้กล่าวรายละเอียดเรื่องสมมติฐานของการวิจัยไว้ในบทที่ 3

4. กรอบแนวคิดของการวิจัย เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปร ซึ่งนำเสนอรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนิยมนำเสนอแยกระหว่างทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมักจะเสนอทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องก่อน มีการแสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์กับเรื่องที่วิจัย ไม่ควรเสนอแบบนำมาต่อเรียงกัน ผู้วิจัยควรมีโครงสร้างของการเสนออย่างเป็นขั้นตอน เป็นลำดับ และมีการสรุปให้ผู้อ่านเห็นถึงความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย และหากเป็นประเด็นที่ยังสงสัยและประเด็นที่ขัดแย้งผู้วิจัยควรเสนอทฤษฎีสนับสนุนก่อนสรุปเพื่อนำมาสู่การวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย (conceptual framework) เป็นการแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรที่ต้องศึกษาโดยการสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสามารถนำเสนอกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ใน 3 รูปแบบดังต่อไปนี้คือ (สุวิมล ติรกานันท์, 2548, หน้า 63-65)

1. รูปแบบคำบรรยาย เป็นการใช้อธิบายความเกี่ยวเนื่อง ลำดับก่อน-หลัง และความสัมพันธ์ของตัวแปร ลักษณะนี้ไม่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านมากนักและไม่ค่อยพบในรายงานผลการวิจัย

2. รูปแบบฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ เป็นการพยายามอธิบายเรื่องราวทั้งหมดด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์ ในการวิจัยทางการบริหารงานอุตสาหกรรมก็สามารถที่จะสร้างฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ได้สำหรับการเสนอกรอบแนวคิดของการวิจัย แต่โดยทั่วไปพบว่าไม่นิยมตัวอย่างของกรอบแนวคิดของการวิจัยแบบฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์เช่น

$$Y = f(P, Q, R, S)$$

เมื่อ Y แทน การติดเชื้อเอชไอวีของเด็กวัยรุ่น

P แทน ความรู้เรื่องโรคเอดส์

Q แทน ค่านิยม

R แทน ฐานะทางบ้าน

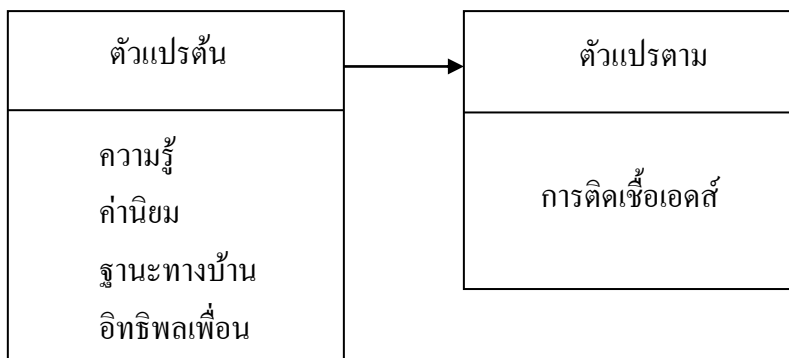
S แทน อิทธิพลของเพื่อน

จากฟังก์ชันที่กำหนด หมายความว่า การติดเชื่อเอดส์ของเด็กวัยรุ่นขึ้นอยู่กับหรือมีความสัมพันธ์กับตัวแปรความรู้เรื่องโรคเอดส์ ค่านิยม ฐานะทางบ้าน และอิทธิพลของเพื่อน

3. รูปแบบแผนภูมิ เป็นการเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษา แสดงลำดับการเกิดก่อนหลังของตัวแปรด้วยแผนภูมิ โดยแผนภูมินี้ยังสามารถแสดงความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งนำไปสู่การใช้เทคนิคทางสถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป การแสดงกรอบแนวคิดของการวิจัยในรูปแบบแผนภูมิพบว่าเป็นที่นิยมและพบได้มากในรายงานผลการวิจัย

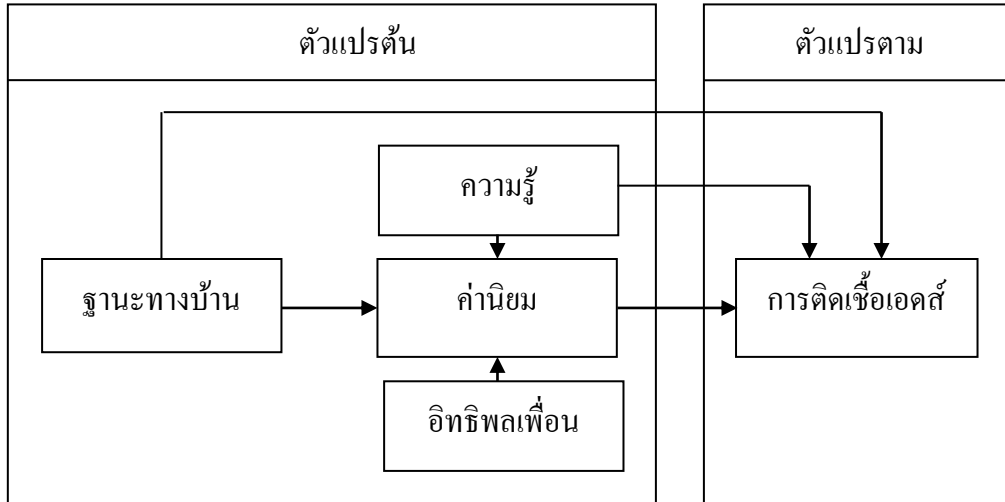
การเขียนกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยใช้แผนภูมิอาจเขียนได้แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความคิดรวบยอดของผู้วิจัยที่ได้จากการศึกษาเอกสารดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) ตัวอย่างที่ 1 การนำเสนอกรอบแนวคิดของการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดเชื่อเอดส์ของเด็กวัยรุ่น

ภาพที่ 4.4 ตัวอย่างที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

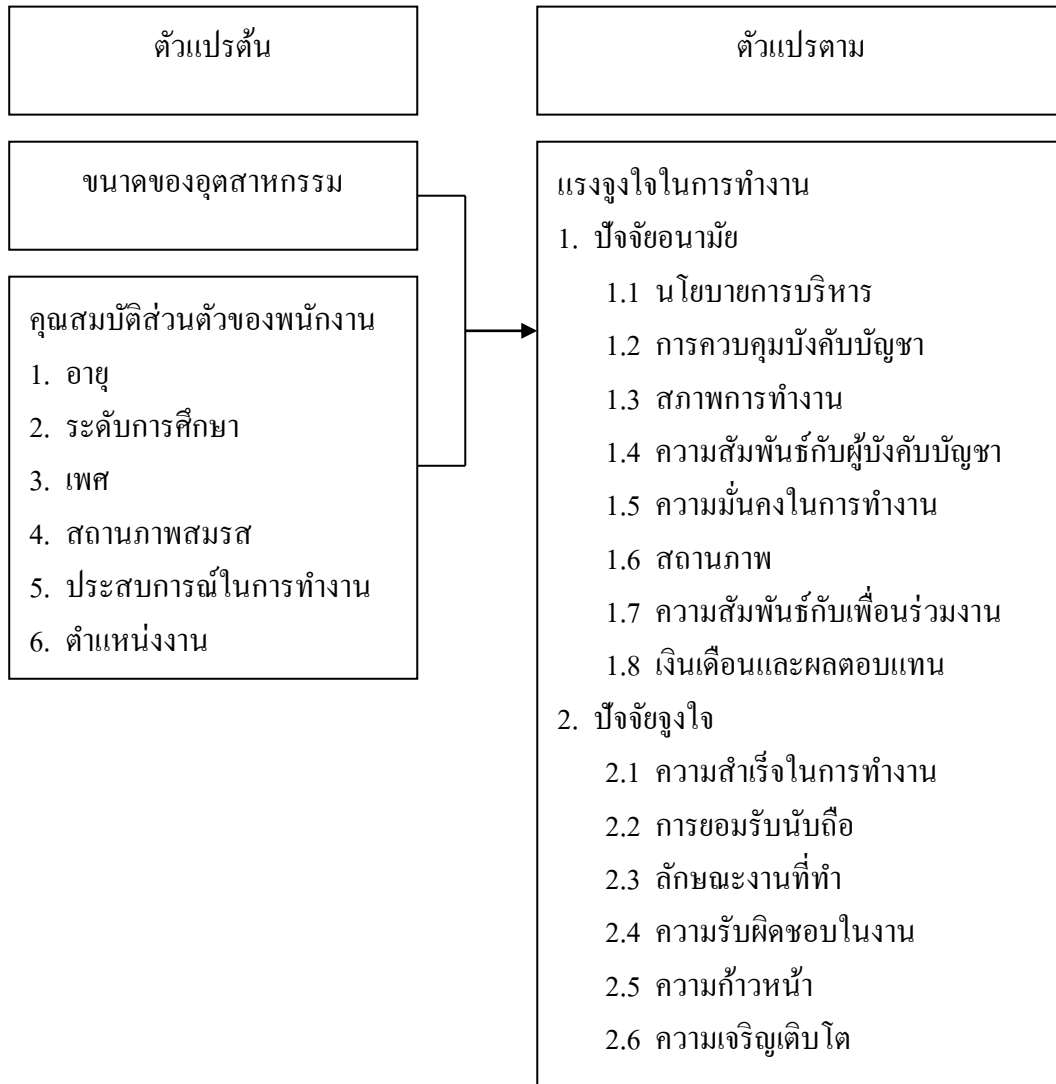
2) ตัวอย่างที่ 2 การนำเสนอกรอบความคิดในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการติดเชื่อเอดส์ของเด็กวัยรุ่น

ภาพที่ 4.5 ตัวอย่างที่ 2 กรอบแนวคิดของการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ในตัวอย่างที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัยตามภาพที่ 4.4 ตัวแปรความรู้ ค่านิยม ฐานะทางบ้าน และอิทธิพลเพื่อนซึ่งเป็นตัวแปรต้น แต่ละตัวมีผลต่อตัวแปรตามได้แก่การติดเชื่อเฮดส์ของเด็กวัยรุ่นโดยตรง ส่วนในตัวอย่างที่ 2 ตามภาพที่ 4.5 ตัวแปรอิทธิพลของเพื่อนมีผลต่อค่านิยม และส่งผลต่อไปยังการติดเชื่อเฮดส์ของเด็กวัยรุ่น ส่วนตัวแปรความรู้และฐานะทางบ้านมีผลต่อค่านิยมและส่งผลต่อการติดเชื่อเฮดส์ของเด็กวัยรุ่น ในขณะที่ตัวแปรความรู้และฐานะทางบ้านก็มีผลโดยตรงต่อการติดเชื่อเฮดส์ของเด็กวัยรุ่น

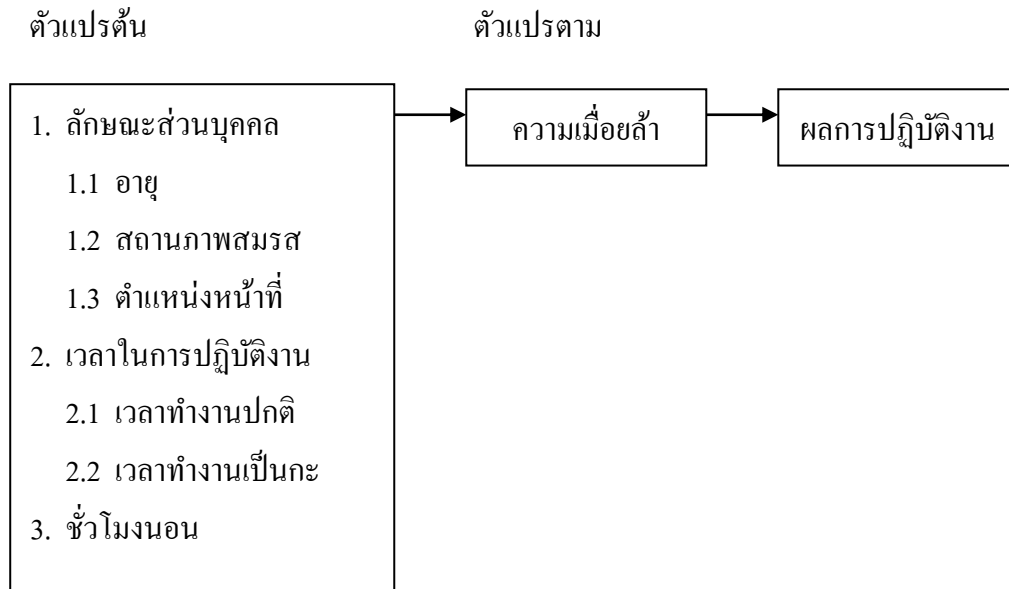
3) ตัวอย่างที่ 3 การนำเสนอกรอบความคิดในการวิจัยเรื่องแรงงูใจในการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องหนัง

ภาพที่ 4.6 ตัวอย่างที่ 3 กรอบแนวคิดของการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

จากตัวอย่างที่ 3 กรอบแนวคิดของการวิจัยตามภาพที่ 4.6 ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรต้น ได้แก่ขนาดของอุตสาหกรรมและคุณสมบัติส่วนตัวของพนักงานซึ่งมีผลต่อตัวแปรตามอันได้แก่แรงจูงใจในการทำงาน โดยผู้วิจัยได้เสนอกรอบแนวคิดของการวิจัยที่แยกตัวแปรต้นทั้ง 2 ตัวออกจากกันแม้ทั้งสองตัวแปรจะเป็นตัวแปรต้นเหมือนกัน อาจเนื่องมาจากความแตกต่างของที่มาของคำตอบหรือข้อมูล โดยขนาดของอุตสาหกรรมเป็นคุณลักษณะหรือข้อมูลของสถานประกอบการ แต่คุณสมบัติส่วนตัวของพนักงานเป็นคุณลักษณะหรือข้อมูลจากบุคคล

4) ตัวอย่างที่ 4 การนำเสนอกรอบความคิดในการวิจัยเรื่องผลกระทบจากการทำงานกะกับความเมื่อยล้าของพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรม

ภาพที่ 4.7 ตัวอย่างที่ 4 กรอบแนวคิดของการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

จากตัวอย่างที่ 4 กรอบแนวคิดของการวิจัยตามภาพที่ 4.7 ตัวแปรต้นได้แก่ลักษณะส่วนบุคคล เวลาในการปฏิบัติงาน และชั่วโมงนอน ส่วนตัวแปรตามได้แก่ความเมื่อยล้าและผลการปฏิบัติงาน

กรอบความคิดในการวิจัยจะเป็นเหมือนภาพสรุปสุดท้ายของการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นผลรวมความคิดของผู้วิจัยเข้ากับเรื่องราวทางทฤษฎีต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็เป็นแนวความคิดของผู้วิจัยที่ต้องการพิสูจน์ความถูกต้องด้วยกระบวนการวิจัย ดังนั้นในการนำเสนอกรอบความคิดของการวิจัย ผู้วิจัยต้องนำเสนอกรอบแนวคิดทางทฤษฎีเพื่อเป็นการบอกที่มาของกรอบแนวคิดในการวิจัยว่าได้กำหนดขึ้นตามทฤษฎีใด หรือข้อค้นพบจากการวิจัยใด แต่ถ้าเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยอาจไม่สามารถสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ แต่จะเป็นกรอบแนวคิดของการดำเนินงานวิจัย (operational framework) แทน และจะสามารถนำเสนอกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลไปได้ระยะหนึ่ง

สรุป

การศึกษาเอกสารช่วยให้ผู้วิจัยสามารถวางแผนการดำเนินการวิจัยได้อย่างชัดเจน เป็นเหตุเป็นผล ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ไม่ซ้ำกับเรื่องที่เคยทำมาแล้ว กำหนดตัวแปรและนิยามตัวแปรได้อย่างถูกต้อง เขียนสมมติฐานของการวิจัยได้อย่างน่าเชื่อถือ สร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพ รวมไปถึงการอภิปรายผลได้อย่างกว้างขวางเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งเอกสารที่นำมาใช้อาจเป็นหนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง รายงานผลการวิจัย วารสาร หนังสือพิมพ์ รวมทั้งเอกสารทางราชการต่าง ๆ และเอกสารที่เก็บอยู่ในรูปไมโครฟิล์ม ในการเลือกเอกสารมาใช้ ผู้วิจัยควรพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของเอกสารและผู้แต่ง ความทันสมัย รวมทั้งความถูกต้องตามหลักวิชาการ สำหรับการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยเริ่มจากการกำหนดหัวข้อที่ต้องการศึกษา หลังจากนั้นจึงค้นหาข้อมูล เลือกเอกสาร อ่าน บันทึก และสังเคราะห์ข้อมูลมาใช้งาน นอกจากเอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวจะถูกนำมาใช้ประโยชน์ต่อกระบวนการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยต้องเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องในรายงานผลการวิจัยที่มักจะเสนอ 4 หัวข้อคือ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สมมติฐานการวิจัย และกรอบแนวคิดของการวิจัย ทุกหัวข้อดังกล่าวนี้ต้องมีเอกสารหลักฐานอ้างอิงให้ถูกต้องตามหลักวิชาการเสมอ

คำถามทบทวน

คำสั่ง ให้ผู้เรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสารมีประโยชน์เช่นไรต่อผู้วิจัย บอกมา 7 ประการ
2. การทำงานวิจัย ผู้วิจัยควรเริ่มศึกษาเอกสารเมื่อไร เพราะเหตุผลใด
3. เอกสารที่ใช้ศึกษาค้นคว้าจำแนกได้เป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง
4. หากผู้วิจัยต้องการศึกษาค้นคว้าในเรื่องดังต่อไปนี้ ควรศึกษาจากเอกสารประเภท

ใด

- 4.1 หาชื่อหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม
- 4.2 หาความหมายของคำศัพท์ทางการตลาด
- 4.3 ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญ
- 4.4 ดูผลการดำเนินงานในรอบปีขององค์กร
- 4.5 ศึกษาวิธีการดำเนินการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางของการทำวิจัย
5. วิทยานิพนธ์และรายงานผลการวิจัย มีความแตกต่างกันอย่างไร
6. ผู้วิจัยมีแนวทางในการเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างไร
7. การรวบรวมเอกสารมีกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง
8. การอ่านรายงานผลการวิจัยแตกต่างจากการอ่านเอกสารทั่วไปอย่างไร
9. หากผู้วิจัยต้องการศึกษาหัวข้อต่อไปนี้จะศึกษาได้จากบทใดหรือส่วนใดของ

รายงานผลการวิจัย

- 9.1 ความหมายของตัวแปร
 - 9.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
 - 9.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 9.4 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 9.5 กรอบแนวคิดของการวิจัย
 10. การบันทึกข้อมูลจากการอ่านเอกสารของผู้วิจัย ควรบันทึกสิ่งใดบ้าง
 11. การสังเคราะห์เอกสารมีความหมายอย่างไร และมีขั้นตอนอย่างไร
 12. ในรายงานผลการวิจัย มีการเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ในส่วนใดหรือ
- บทใดและควรเสนอสิ่งใดบ้าง
13. กรอบแนวคิดของการวิจัยมีความสำคัญต่อการทำวิจัยอย่างไร